

แนะนำหนังสือ: ประวัติศาสตร์การทูตยุโรป ตั้งแต่สมัยราชาธิปไตยจนถึงปัจจุบัน: พัฒนาการด้านการทูต. ของ บรรพต กำเนิดศิริ

สีดา สอนศรี¹

Sida Sonsri¹

ข้อมูลของหนังสือ: บรรพต กำเนิดศิริ. (2561). ประวัติศาสตร์การทูตยุโรป ตั้งแต่สมัยราชาธิปไตยจนถึงปัจจุบัน: พัฒนาการด้านการทูต. กรุงเทพฯ: บริษัทเคล็ดไทย จำกัด.

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ทันสมัยเพราะได้กล่าวถึงการทูตแผนใหม่จนกระทั่งถึงการทูตในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ไม่ล้าสมัย ตลอดจนผู้เขียนยังได้กล่าวถึงปัจจัยภายนอกที่ทำให้ยุโรปล่มสลายด้วย แม้จะไม่ได้เป็นหนังสือเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์โดยตรง แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารนโยบายทางการทูตของยุโรปที่เปิดการมุมมองให้กว้างขึ้นในเรื่องนโยบายของรัฐ

“ผู้เขียนเกริ่นนำเพื่อนำผู้อ่านไปสู่บทอื่นๆในเล่มด้วยถ้อยแถลงของ นิโกล มาคิอาเวลลีที่ว่า “ใครก็ตามที่ปรารถนาจะมองไปสู่อนาคตนั้น เขาต้องย้อนพิจารณาอดีต อันเนื่องจากเหตุการณ์ทั้งหลายที่เกิดจากน้ำมือมนุษย์นั้น ย่อมคล้ายคลึงกับเหตุการณ์จากช่วงเวลาก่อนหน้านี้เสมอ ทั้งนี้เกิดจากข้อเท็จจริงที่ว่า เหตุทั้งหลายทั้งปวงที่ได้บังเกิดขึ้นแล้วและจะอุบัติขึ้นนั้น มาจากแรงบันดาลใจแบบเดียวกันเสมอ และย่อมนำไปสู่ผลในรูปแบบเดียวกันเสมอด้วยเช่นกัน (นิโกล มาคิอาเวลลี)”

หนังสือเล่มนี้ประกอบไปด้วย 4 บท ดังนี้ **บทที่ 1** กล่าวถึงการทูตสมัยราชาธิปไตยและสมบูรณาญาสิทธิราช (Diplomacy-Monarchy and the Absolute Monarchy) ผู้เขียนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับกำเนิดการทูตสมัยราชาธิปไตยว่า เป็นการบริหารงานในลักษณะใด การเก็บรักษาความลับเป็นอย่างดีรวมทั้งการฝักอบรมนัการทูตว่านักการทูตสมัยนี้ไม่ชอบการฝักอบรมเพราะเปรียบเสมือนเป็นเด็กฝักอบรม **บทที่ 2** ผู้เขียนได้เล่าเรื่องประวัติศาสตร์การทูตแผนเก่า (The Old Diplomacy) ซึ่งเป็นการพัฒนาของระบบการทูตและความร่วมมือของยุโรปโดยระบบการประชุมยามสันติ นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงระบบราชการและนักการทูต ความก้าวหน้าด้านการสื่อสาร การพัฒนาระบบโทรเลข ส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารงานด้านต่างประเทศเนื่องจากรัฐบาลสามารถควบคุมดูแลการตัดสินใจด้านนโยบายต่างประเทศได้มากขึ้น นำไปสู่การรวมศูนย์การบริหารงานและการตัดสินใจจากรัฐบาล รวมทั้งนโยบายการทูตในช่วงเปลี่ยนผ่านจากการทูตแผนเก่าสู่การทูตแผนใหม่ **บทที่ 3** ให้ความรู้และวิเคราะห์เกี่ยวกับการทูตแผนใหม่ (The New Diplomacy) การทูตสมัยนี้เป็นความก้าวหน้าที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็น

¹ รศ.สีดา สอนศรี, นักวิชาการอิสระ

¹ Assoc. Prof. Sida Sonsri, Independent Scholar. Email: sidapols@gmail.com.

แบบประชาธิปไตย ซึ่งทั้งรัฐและประชาชนในรัฐถือเสมือนเป็นสมบัติของผู้ปกครองเหมือนกับการทูตแบบเก่า ดังนั้นนักทฤษฎีต่างก็เป็นดำเนินนโยบายและเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามประชาชนมีสิทธิมากขึ้น ผู้เขียนได้วิเคราะห์ว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการทูตแบบเก่ามาสู่แบบใหม่มีปัจจัยมาจาก ความรู้สึกที่ประชาชนมีส่วนร่วมกันเป็นประชาคม ซึ่งเป็นการพัฒนาการทฤษฎีทางการทูตในรัฐประชาธิปไตยนั้นได้เปลี่ยนแปลงแนวคิดและผลประโยชน์แห่งชาติอันลวงละเมิดมิได้มาเป็นแนวคิดเรื่องผลประโยชน์ที่นานาชาติมีส่วนร่วมและควรร่วมกันปกป้อง ในส่วนของการรักษาสันติภาพนั้น แนวคิดเรื่องความมั่นคงปลอดภัยร่วมกันได้ถูกบรรจุอยู่ในหลักการของสันนิบาตชาติ ณ รัฐสมัชชิกที่กำลังมีข้อพิพาทกันอยู่ ไม่อาจใช้สงครามตัดสินข้อพิพาทได้ แต่จะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติข้อขัดแย้งโดยสันติตามที่ระบุไว้ในกฎบัตรสันนิบาตชาติ จากการประชุมขององค์การสันนิบาตชาติ ในเวลาต่อมาบรรดานักคิดในการจัดตั้งสันนิบาตชาติ ต้องการให้มีองค์การระหว่างประเทศที่เป็นศูนย์กลางในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ จึงเกิดกระทรวงการต่างประเทศขึ้น ซึ่งเป็นการทูตแบบใหม่ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทั้งผู้นำ และรัฐมนตรีต่างประเทศ ในบทที่ 4 ผู้เขียนได้นำผู้อ่านไปสู่การทูตยุคปัจจุบัน หรือการทูตแบบเบ็ดเสร็จ (Total Diplomacy) ซึ่งกล่าวถึงการทูตในยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 การเกิดองค์การสหประชาชาติ และการทูตของรัฐเกิดใหม่ ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งรัฐที่ถือกำเนิดใหม่เห็นว่าแม้จะมีกลไกในการบริหารงานแต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับนักการทูตที่ไปประจำอยู่ในต่างประเทศเป็นจำนวนมาก รวมทั้งสถานที่ทำงานด้วย แต่ก็ต้องกระทำ อีกประเทศที่ผู้เขียนกล่าวถึงคือ การทูตของยูโกสลาเวียที่ประสบความล้มเหลวเนื่องจากเกิดการสู้รบบรรดารัฐสมัชชิกและกลุ่มติดอาวุธ จนทำให้สหภาพยุโรปและสหประชาชาติเข้าไปช่วยเหลือให้เกิดสันติภาพ

และมีคำกล่าวของริเชอเลอ รัฐบุรุษชาวฝรั่งเศสที่ผู้เขียน ยกมากล่าวคือ “ การเจรจากันอย่าง ต่อเนื่อง อย่างตรงไปตรงมาในทุกวิถีทางที่คิดได้และในทุกสถานที่ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งยวดเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความวัฒนาถาวรแห่งรัฐ....” ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นความจริงอยู่จนถึงปัจจุบัน

ตำราเล่มนี้เหมาะสำหรับนักศึกษาทางประวัติศาสตร์การทูต และนักวิชาการทุกสาขาวิชาที่ต้องการทราบว่าการดำเนินนโยบายทางการทูตโดยเฉพาะในยุโรปซึ่งเป็นต้นแบบของทุกประเทศ ว่ามีวิวัฒนาการมาอย่างไรและรัฐได้ดำเนินการบริหารจัดการอย่างไรในการดำเนินนโยบายต่างประเทศและการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ให้มีธรรมาภิบาล (Good governance)